

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **D., s. r. o., K.**, IČO:X., zastúpeného JUDr. G. B., advokátkou, AK so sídlom K., proti žalovanému: **Ing. I. K., L.**, IČO: X., zastúpenému JUDr. J. D., advokátom AK so sídlom Š., **o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 7 195,90 Eur s príslušenstvom**, a o návrhu žalobcu na vylúčenie sudcov obchodného úseku Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania v tejto veci, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Hrib Vladimír, PhD., JUDr. Brixiová Drahomíra, Mgr. Fuchsová Jolana, JUDr. Kočišová Janka, JUDr. Kohútová Zdenka, JUDr. Maruščáková Slávka, Mgr. Hlaváčová Mária, JUDr. Rizman Roman, JUDr. Sopoliga Juraj, JUDr. Vanca Jozef, JUDr. Varhalíková Gabriela, **nie sú vylúčení** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3 Cob 212/2012.

O d ô v o d n e n i e :

Podaním doručeným Krajskému súdu v Košiciach dňa 21. septembra 2012 vzniesol žalovaný námietku zaujatosti proti sudcom obchodného úseku Krajského súdu v Košiciach z dôvodu vážnej pochybnosť o zaujatosti týchto sudcov vzhľadom na ich pomer k štatutárnemu zástupcovi žalobcu a navrhol, aby vec bola pridelená na odvolacie konanie inému krajskému súdu. V podanej námietke zaujatosti uviedol, že v súčasnosti sa dozvedel, že konateľ žalobcu JUDr. G. D. má nadštandardné vzťahy so sudcami obchodného úseku Krajského súdu v Košiciach, nakoľko je s viacerými sudcami z tohto úseku v dlhodobom a blízkom kontakte ako správca konkurzných podstát. Ďalej v námietke uviedol, že s niektorými sudcami obchodného úseku vraj bol aj na zahraničných dovolenkách a niekoľkí z týchto sudcov sa zúčastnili aj na oslave jeho životného jubilea na Zemplínskej Šírave v penzióne Julianna. Všetky tieto skutočnosti v žalovanom vzbudili obavu, že bolo

ovplyvnené predchádzajúce odvolacie rozhodnutie a bude ovplyvnené aj následné odvolacie konanie.

Sudcovia JUDr. Brixiová Drahomíra, JUDr. Maruščáková Slávka, Mgr. Hlaváčová Mária, JUDr. Rizman Roman, JUDr. Sopoliga Juraj (stáž na MS SR), JUDr. Vanca Jozef, JUDr. Varhalíková Gabriela vo vyjadrení k podanej námietke zaujatosti uviedli, že sú bez pomeru k veci, k účastníkom a k ich zástupcom a necítia sa byť vo veci zaujatí. Sudcovia JUDr. Hrib Vladimír, PhD., JUDr. Kočišová Janka tiež uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujatí. Sudkyňa JUDr. Kohútová Zdenka vo vyjadrení uviedla, že vo veci sa necíti byť zaujatá, s konateľom žalobcu nemá nadštandardné vzťahy, nezúčastnila sa osláv jeho jubileí, ani na spoločných dovolenkách. Necíti sa byť vo veci zaujatá a nemá k veci, účastníkom a právnym zástupcom žiadny vzťah. Sudkyňa Mgr. Fuchsová Jolana vo vyjadrení uviedla, že bola referujúcim sudcom v predchádzajúcom konaní, nebola nikým ovplyvňovaná, JUDr. G. D. osobne nepozná, nejednala s ním ako so správcom konkurznej podstaty, nemá žiaden vzťah k účastníkom, ich zástupcom ani k veci a necíti sa byť vo veci zaujatá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podaním zo dňa 18. 04. 2013 vrátil predložený spis krajskému súdu na rozhodnutie o poplatkovej povinnosti.

Uznesením zo dňa 13. 05. 2013 krajský súd uložil žalovanému poplatkovú povinnosť za námietku zaujatosti a dňa 03. 06. 2013 krajský súd predložil námietku zaujatosti na rozhodnutie súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu

buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade rodinného alebo priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania), alebo k zástupcovi účastníka konania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý, nie nestranný sudca.

Nestrannosť, definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti, býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu

oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu

nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nebude konať a nerozhodne podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

Z obsahu spisu nevyplýva, že by sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Hrib Vladimír, PhD., JUDr. Brixiová Drahomíra, Mgr. Fuchsová Jolana, JUDr. Kočišová Janka, JUDr. Kohútová Zdenka, JUDr. Maruščáková Slávka, Mgr. Hlaváčová Mária, JUDr. Rizman Roman, JUDr. Sopoliga Juraj, JUDr. Vanca Jozef, JUDr. Varhalíková Gabriela mali osobný vzťah k veci alebo k žalobcovi (resp. štatutárnemu zástupcovi), ktorý by i pri všetkej snahe o nestrannosť mohol ovplyvniť ich objektívny postup v konaní a pri rozhodovaní, a ktorý by odôvodnil záver o zaujatosti namietaných sudcov a tým aj ich vylúčenie z prejednávanej veci. Súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by vzbudzovali pochybnosti o zaujatosti sudcov. So zreteľom na okolnosti prípadu, podľa názoru najvyššieho súdu, len samotné nedoložené tvrdenie žalovaného, že namietaní sudcovia sú v pomere k štatutárnemu zástupcovi žalobcu

nevzbudzuje oprávnené pochybností, ktoré by zakladali dôvod pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Takto nielen so zreteľom na subjektívne hľadisko, prezentované vo vyjadrení namietaných sudcov Krajského súdu v Košiciach, že nemajú pomer k štatutárnemu zástupcovi žalobcu, ale aj z objektívneho pohľadu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že nejestvujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalovaným spochybňovaných sudcov krajského súdu.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. júna 2013

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová